

SZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvéve.
Egy évre ..... 18 h.
Három évre ..... 50 h.
Helyben hához hordva.
Egy évre ..... 20 h.
Három évre ..... 50 h.
Védve postán szállítva.
Egy évre ..... 24 h.
Három évre ..... 60 h.
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétfő és
Gyűlésnapok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 6.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XII. évfolyam 23. szám.

Nagyvárad.

Szombat 1916 január 28.

Ráütés az oroszokra.

Orosz hadszíntér. Budapest, január 28. (Hivatalos.) A besszarábiai határon Toporoucnál ma reggel a 10. középgalíciai gyalogezred osztagai megrohantak egy orosz előállást, azt kézitusában elfoglalták, betemették az orosz árkokat és legénységük nagy részét foglyul ejtették. Egyébként semmi ujság.

Esemény nincs.

Olasz hadszíntér. Budapest, január 28. (Hivatalos.) A szokásos tüzérségi harcoktól és vállalkozásoktól eltekintve a tegnapi nap események nélkül telt el.

Montenegró teljes lefegyverzése.

Délkeleti hadszíntér. Budapest, jan. 28. (Hivatalos.) Csapatunk most már Kusinje vidékét is megszállották. Itt sem akadnak sehol ellenállásra. A montenegrói hadsereg lefegyverzése befejezéséhez közeledik.
Höfer. (Min. eln. sajtóoszt.)

Olasz hang a szaloniki kudarcról.

Budapest, január 28. (Saját tudósítónktól.) Rómából jelentik: A Giornale d'Italia írja: „Izzalomban várjuk a központiak offenzívájának megkezdését; egyszerű volna előkészíteni a közvéleményt, hogy Szaloniki képtelen a központiak erélyes támadásának ellentánni.

Repülőgépek az ellenség nyomában.

Budapest, január 28. (Saját tud.) Rómából jelentik: Magyar-osztrák repülők üldözik a Középalbániából menekülő szerb-montenegrói csapatokat.

A bolgárok Valona és Durazzó előtt.

Budapest, január 28. (Saját tud.) Zürichből jelentik: A bolgárok Durazzóhoz keletről 15 kilométernyire Valona külső erődítményeihez nyolc kilométernyire közeledtek. Milanói hír szerint Esszad pasa csapatai kiűritették Durazzót, Tiranát.

Győzelmeink hatása az olaszokra.

Lugano, január 28. Viktor Emánuel király és Sonnino külügyminiszter tegnapelőtti tanácskozásán a magyarok és osztrákok előnyomulásának következményeivel foglalkoztak. Antivári, Dulcigno és

Szkutari elfoglalása nagy levertséget kelt Olaszországban, mert már ezzel is az olasz propaganda sok szervezetét elvesztették. A kormány legközelebb minisztertanácsot tart.

Veszteségi arány: 16:63

Berlin, január 28. A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér.

A nyugati arcvonal szakaszon a franciák közigránát támadásait nagy veszteségeik mellett visszaverték.

Egyik robbantási tölesőrünk az ellenség kezén maradt. Január 26-iki szákmányunk 4 gépfegyverrel és 2 hajtógéppel szaporodott. Az ellenség többször ágyuzott arcvonalunk mögött fekvő helységeket, amelyre mi Reims bombázásával feleltünk. Csapatunk 285 ös magaslatai La Cholodetól északra harca után megszállottak egy, az ellenség által robbantott tölesért. Az ellenségnek Freiburg nyílt város ellen intézett éjjeli légi támadásáról végleges jelentések nem érkeztek.

Az angol alsóházban a légi harcok eredményéről adatokat hoztak nyilvánosságra, amelyekre legjobban a következő összeállításokkal felelhetünk: Az általunk és az ellenség által repülőgépekben szenvedett veszteségekre vonatkozólag: 1915 október 6-iki jelentésünk 67, tehát 1915 október 1 óta lefolyt időközben a nyugati hadszíntéren német repülőgépekben veszteség a következő volt: légi harcban elvesztett 7, a földről lelőttek 8 at, eltűnt 1, összes veszteség 16. Nyugati ellenségeink ebben az időben légi harcban 41, a földről történt lelövés folytán 11 és vonalainkon belül történt kényszerleszállás folytán 11, összesen 63 repülőgépet vesztek. Itt csak a kezünkbe került ellenséges repülőgépeknek egész bizonyosan megállapítható számáról van szó.

Nyugalom az orosz fronton.

Keleti hadszíntér.

A Nitsy völgye mindkét oldalán (Dünaburgtól délre) valamint a Stocholt és a Styr közti szakaszon kisebb ütközetek voltak, amelyeknél foglyokat ejtettünk és hadianyagot szákmányoltunk.

Balkán hadszíntér.

Semmi ujság. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Az olasz védelmi intézkedések Albániában.

Lugano, január 28. Rómából táviratkozzák:

Az albániai olasz csapatok Bertozzi tábornok főparancsnoksága alatt állanak.

Az olasz kormány ma elhatározta, hogy Valonát a végsőkig védelmezni fogja. A szükséges intézkedéseket már megtették.

Nikita az entente barátja.

Páris, január 28. A montenegrói király táviratban köszönte meg Poincaré elnöknek a francia kormány nagyszerű gondoskodását és biztosította a köztársaság elnökét, hogy szívén viseli a szövetségesek ügyét és hódolata, a melylyel az iránt viseltetik, változatlan fog maradni. Poincaré elnök válaszában közölte a királynál, hogy Franciaország vendégszeretettel látja a királyi családot mindaddig, míg a szövetségesek győzelme fel nem szabadítja a szövetséges népeket. (Havas ügynökség.)

Török hivatalos jelentés.

Konstantinápoly, január 28. A főhadiszállásról jelenti január 27-ikéről:

Irak-front.

Az ellenség Felahie környékén elszakította magát. Időnkint szünetelő gyenge tűzvérségi párbaj. Kut el Amaranál a helyzet változatlan.

Kaukázusi-front:

A centrumban néha szünetelő tűzvérségi harc és csatározások az előrsők között.

Dardanella-front:

Január 25-én egy ellenséges monitor körülbelül harminc bombát lőtt ki Akbah irányában, de sikertelenül. Repülőgépeink két bombát hajítottak a monitorra, amely ennek következtében abbahagyta a tüzelést és eltávozott.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, január 28.

A képviselőház mai ülését háromnegyed tizenegykor nyitotta meg Szász Károly alelnök.

Következett a napirend harmadik pontja; a honvédelmi miniszter törvényjavaslata a hadiszolgáltatásoknak egyeség útján való kielégítéséről.

Báró Pap Géza előadó: A kártérítésre igényt tartókat csak évek múlva elégíthetnék ki a fennálló törvények értelmében. Ezért a kormány az eljárás megrövidítése végett nyújtotta be a törvényjavaslatot, a melynek következtében a honvédelmi miniszter rendelkezéssel intézkedhetik és a törvényhatóságok közigazgatási bizottságai útján a jogosan kártérítésre igényt tartók rövid uton megkaphatják a nekik járó összegeket. Ez a törvényjavaslat főleg nagyon sok kisember érdekeit érinti. Kéri a törvényjavaslat elfogadását.

Szterényi József elfogadja a törvényjavaslatot. Maga az eljárás, a melyet a törvényjavaslat meggyorsít feltétlenül helyes, mert az eljárást a hosszadalmasság miatt okvetlenül meg kellett rövidíteni.

Szterényi József és Huzai Samu báró miniszter felszólalására elfogadták a hadiszolgáltatási javaslatot.

Az ellenzék kedvéért.

A jövedéki kihágásról szóló javaslatnál Vázsonyi Vilmos utána

Baloghy Jenő dr igazságügyminiszter

kijelenti, hogy a javaslatot az ellenzék óhajára készítették, a hiányosságokat később pótolják.

A javaslatot megszavazták.

Hrszár Károly a hadiözevgyekért.

Hrszár Károly megindokolja a hadisegélyezés reformjára vonatkozó indítványát.

Tisza István miniszterelnök azt válaszolja, hogy a sérelmeket orvosolni fogják. A pénzügyminiszter elrendelte, hogy az özevgyek a túlélvezményt ne térítsék vissza, a katonai ellátási költségeket előlegezzék, amíg az özevgyi nyugdíj nincs megállapítva.

A többség Hrszár Károly indítványának tárgyalását nem kívánja.

Ülés vége egyegyed 2 órakor. A legközelebbi ülés csütörtökön lesz.

A vasárnapi ételmisszer-bazár.

A Vörös-Kereszt nagyszabású népünnepélye.

A Vörös-Kereszt Egylet ételmisszer-bazárja óriási érdeklődést kelt mindenfelé, a vidékről beküldött ételmisszerak mennyisége minden várakozást felül múlt. Buza, tengeri, liszt, tojás, szárnyas, sertéshus, szalonna, zsír nagy garmadában fekszenek a Jobbkéz helyiségében, ahol azok a Vörös-Kereszt hölgyei által fáradhatlan buzgalommal lesznek nyeresémtárgyakká csomagolva.

A sorsolás a következő sátrakban vasárnap reggel 7 órakor veszi kezdetét és tart d. u. 5 óráig:

A Vörös Kereszt 2 sátorban fogja az ételmisszereket kisorsolni; az egyik sátor a vegyes sátor, itt kerül kisorsolásra liszt, zsír, szalonna, stb. stb. Itt minden ötödik szám nyer és 1 sorsjegy 50 fillér. A második sátor a szárnyasok bazárja. Itt minden 10-ik szám nyer és a sorsjegy ára szintén 50 fillér.

A következő sátrakban Ifj. Popper József cukrot, kávé és fűszert, özv. Plesz Áronné marha és borjühust, Frankfurterné élő pontyhalat, Váradi György hentesárukat, Exner Ernőné turót, tejfőt és vaját, Fröhlich József mézeskalácsot, Huber Vilmosné narancs, citrom, cukorkát, Benedek testvérek salonnak cukorka árúkat fognak árusítani szintén sorsolás útján.

A játéktér a következő:

1. Az élőhal sátránál 1 korona lesz egy szám és minden 10-ik szám nyer, nyeresémtény egy szép élő potyka.

2. A cukor, kávé fűszer árúknál 3. marha és borjühusnál 4. sertéshus és hentes árúknál, 5. turó, tejföl és vajnál egy egy szám 50 fillér és minden 10-ik szám nyer, — nyeresémtény tetszés szerint választható áru 2 korona 50 fillér értékig.

6. A mézeskalácsosnál, 7. narancs, citrom, füge árúsnál, valamint Benedek cukorkáinál 1-1 szám ugyancsak 50 fillér, de minden ötödik szám nyer, a nyeresémtény értéke szabadon választható áru 1 korona 25 fillér értékig.

Lesz ezenkívül késdobálás, ruca dobás, katonazene, majd verkli, kapható azután kávé, tea, forró virsli úgy, hogy azt hiszszük minden tekintetben kellemes és szórakoztató népmulatságra lesz kilátása a közönségnek.

Megjegyzendő, hogy a Vörös Kereszt ételmisszer-sátrában mindenféle ételmisszerből vegyesen 10 csomag lesz kitéve és a nyerők sorban, ahogy nyortek, kapják a nyeresémtényeket. A közönség jól teszi, ha kosarakat hoz magával, amiben az ételmisszereket hazaszállíttatja. A szárnyasok sorsolása délelőt 10 órakor kezdődik.

A teremben d. u. 5 órakor tea délután 6 órakor kabaré lesz, itt lesz azután még

1-1 pohár pezsgő, cigaretták, cukorkák és apróbb ételmisszerek 20 filléres sorsolása. Belépő-jegy 1 korona. A közönséget Bebe Károly bandája fogja szórakoztatni.

A Vörös Kereszt bazárjára újabb adakoztak: Hlatky Eudróné 10 kor., özv. Krac Samuné liszt, bab, Mihely Jenő 1 üveg lekvár, 1 doboz befőtt, Kőszeghy Józsefné 1 üveg ugorka, 1 üveg szilvalekvár, 2 üveg meggye-lekvár, 2 üveg káposztasaláta, dr Grócz Béla kanonok 50 kor., özv. Bögös Lajosné 1 doboz cukrozott gyümölcs, 4 doboz pástétom, 1 üveg lekvár, 1 üveg barack, 1 korsó nenszár, Miskolczy Ferenczné 10 kor., Stanislovszky Adolfné 10 kor., Amigó Mariska 1 üveg ugorka, dr Kovács S. Jánosné bab, lekvár, Fröhlich János és György 2 drb. császárhús, Gyémánt Jenőné 10 kor., Novomeszky 2 kiló teasütemény, dr Kotzó Jenőné bor, Fábrycius Dezsőné főzelék, fűszer, Szmazsenka Ernőné cukor, fűszer, főzelék, dió kása, gersli, só, Gyarmathy Viktorné kockacukor, Mihely Lajosné 4 üveg bor, 4 üveg befőtt, Csatáry József, Jankó Antal utóda 2 üveg likőr, 6 üveg pezsnyebor, 1 doboz gyümölcskenyerv, Rádl Odónné 10 korona.

A földrengés következtében bedől egy ház.

— Saját tudósítónktól. —

Tegnap reggel Pápa Lajos rendőr jelentette, hogy a Galamb utca 2. szám alatti ház tűzfala az éj folyamán összeomlott, amiért is a bennlakókat kilakoltatta.

A Galamb utca 2. számú háza, régi, alacsony épület, a Nagyvárad-i takarékpénztár tulajdona. Tegnap éjszaka 12 óra körül kellemetlen meglepetés érte a házban lakó egyik családot. Nyugodtan aludtak az igazak álmát, mikor hirtelen hatalmas robaj riasztotta fel őket esendős pihenésükből. Rémülten ugrottak ki az ágyból, azt gondolták, hogy újabb földrengés vonul keresztül a városon. Bár ebben tévedtek, azonban mégis kellemetlen meglepetés érte őket, a ház tűzfala omlott össze. A leomlott fal egészen kiborult az utestre.

A közeli rendőrszem a ropogás hallására odasietett a helyszínre s azonnal intézkedett, nehogy a ház esetleg tovább omlva emberéletben tegyen kárt. A ledől részben lakókat, Dajka János táncmester 7 tagból álló családját azonnal kilakoltatta, mert a további bennmaradás életveszélyes lett volna.

Egyesek véleménye szerint a tűzfal összeomlása a szerdai földrengés utókövetkezménye, amelynek alkalmával a különben sem szilárd fal megrepedhetett, meglazulhattott. Ez a meglazulás aztán az összeomlást idézte elő.

Más vélemény szerint a hibás építkezés az okozója a falemelésnek. Természetesen a két véleményt egyesíteni lehet úgy, hogy az építési hiányosság és a földrengés következtében beálló lazulás együttesen idézte elő a tűzfal összeomlását. A kár különben jelentékeny.

A rendőrkapitányi hivatal elrendelte a helyszíni szemlét, amelyet Kemény L. Ignác tb. alkapitány vezetésével körülbelül ma fognak megtartani.

x Poloskairtó MOXIN biztos szer. Ára 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B.

Mikor kötelesek a részvénytársaságok a közgyűléseket megtartani.

A kereskedelmi m. kir. minister ur hivalkozással a 769/916 M. E. sz. rendeletre értesítette a kamarát, hogy a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok, vagyis részvénytársaságok és szövetkezetek igazgatósága a számadások megvizsgálása, a mérleg megállapítása, s a nyereség felosztása végett tartandó közgyűlést, ha azt az alapszabályok szerint korábban kellene megtartani, az üzleti év végétől számított 6 hónapon belül leti év végétől halaszthatja. Amennyiben a közgyűlés az említett időn belül a hadi állapot következtében előállott elháríthatatlan akadály miatt nem volna megtartható, vagy pedig a hadi állapottal összefüggő egyéb különös méltánylást érdemlő körülmények szólnak amellett, hogy a közgyűlés az említett határidőn túl halasztassék, a kereskedelmiügyi miniszter a közgyűlés megtartásának határidejét megfelelő határozott időtartamra meghosszabbíthatja.

Tekintettel arra, hogy a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok évi rendes közgyűlésének elhalasztása érzékenyen érinti a részvényesek, vagy szövetkezeti tagok érdekeit, de a közhitelre általában is káros kihatással lehet: halasztást az üzleti év végétől számított 6 hónapi idő utáára, mint amely ideig a közgyűlést a társaság önhatárolásig is elhalaszthatja, csak az esetben szándékozik a miniszter adni, ha a közgyűlés megtartásának elháríthatatlan, vagy csupán aránytalanul nagy áldozattal elhárítható akadály van utjában.

Sulyt helyez tehát a miniszter azoknak a körülményeknek hiteles igazolására, melyekkel a folyómodók a közgyűlés elhalasztását indokolják; nevezetesen, ha például arra történik hivatkozás, hogy a közgyűlés alapszabályszerűen nem tartható meg, az alapszabályok bemutatására; ha arra, hogy az igazgatóság, vagy a felügyelőbizottság tagjai hadbavonultak, e körülménynek hatósági igazolására; stb. Altban pedig az említett közhiteli szempontból sulyt helyez arra, hogy az ilyen tárgyú kérelemre nézve a vállalat főtelepének székhelye szerint illetékes Kereskedelmi és Ipar-kamarák véleményét is megismerje.

Felkérjük ehhez képest az érdekelteket, hogy a részvénytársaságok és szövetkezetek az évi rendes közgyűlés elhalasztására irányuló kérelmen igazolt kérelmüket jövőben a Kereskedelmi és Ipar-kamarák útján terjesszék a miniszter elé, annál is inkább, mert ha az ilyen kérvények mégis közvetlenül mégis a miniszterhez terjesztetnek fel, azok érdemleges döntés előtt véleményes jelentéstétel végett a Kereskedelmi és Ipar-kamarákhoz fognak leküldetni.

Közljük az érdekeltekkel azt is, miszerint az említett közhiteli szempontok szolgálták a 269-1916 M. E. számú rendelet azon rendelkezéseinek alapjául is, hogy a halasztás csak határozott időtartamra engedélyezhető. Miután tehát a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok részéről gyakran megismétlődő azon kérelem, hogy a közgyűlés a háboru befejezése utáni időig halasztassék el, ily terjedelemben nem teljesíthető, éppen azért az igényel ily esetben is megállapítást, hogy mely meghatározott időtartamra volna a közgyűlés indokoltan elhalasztható.

Nagyvárad, 1916. január 28. án.

A nagyvárad Kereskedelmi és Ipar-kamara:

Dr. Moskovits József, Dr. Sarkadi Lajos,
elnök, titkár.

A rézgálic felosztása.

Irta: Dr. Molnár Imre ny. kir. kath. jogakadémiai tanár.

A rézgálic hiány réme s az ebből származó károsodás nagysága izgatta hónapokon át a szőlőgazdák ezreit. Br. Ghillányi miniszter nyilatkozatai nagy megnyugvást keltek országoszerint s a miniszter számíthat is joggal a szőlőgazdák hálás elismerésére. A szőlőgazdaságot fenyegető e nagy veszedelem készítette a minisztert a legerélyesebb tevékenységre. Atézte ő felelősségének sulyát, hogy itt sok millióról van szó és hogy 7-8 koronás árakkal e kérdést megoldani nem lehet.

Elfogadva örvendetes tényként azt, hogy a rézgálic mégis csak rendelkezésünkre fog állani s hogy annak ára meg is lesz fizethető, — előáll az a másik fontos kérdés, hogy miként fog az szétosztani. Hogy a magy. kormány — senkinek nem kedvezve — kívánja a szétosztást eszközölni, azt én készséggel elismerem. Hogy azonban a végrehajtás ezt az ideális célt elfogja e érni, az a követendő eljárástól fog függeni. Ebben az irányban a múlt évi felosztás sok esetben keltett elégedetlenséget. Az eddigi körülményekből azt látom, hogy a felosztás — igen helyesen — a törvényhatóságok és autonóm testületek támogatásával fog történni. Ennek az autonómikus támogatásnak mikéntjére nézve, közlöm röviden azt az eljárást, melyet Nagyvárad hegyközsége már a múlt évi felosztás alkalmából követett. Kora tavasszal összehívták a gazdák holdszám szerinti szükségletét. A választmány a tanácsához fordult 100 mázsa kiegészítésért. Felkérte a város tanácsát, hogy a gálic átvétele — és árának kifizetése iránt a kormányt biztosítsa. A városi tanács később nyert 57 mázsa gálic kiosztását egészen a hegyközségre bízta. Két hét alatt a gálic a hegyörök által az előjártság folytonos ellenőrzése és a befolyt pénznek napenkénti elszámolása mellett ki lett osztva s az előlegezett pénz a tanácsnak azonnal visszafizetve.

Mielőtt az előjártság a gálicot felosztotta volna, előbb újból összeíratta azon birtokosok szőlőjét holdszám szerint, akik a megszabott áron (1 K 60 f) a gálicot átvenni óhajtják. Az új összeírás 900 hold bejelentését eredményezte s ez alapon az 57 mázsa kiosztása holdanként 6 kilójából = 54 mázsa lett megállapítva. A megmaradt 3 mázsa nem került a felosztás alá. Ez egyrészt az apadásra lett számítva; másrészt azért történt, hogy a mindenkor elkészni szokott kiszagzók később is kaphassanak gálicot. Ez később 2.5 kg. adagokban csakugyan kiosztván, nem egy kiszagza termését mentette meg.

Az összeírás ez évben is már hetekkel ezelőtt megtörtént és a felterjesztés is 150 mázsa gálic iránt. Ha a magas kormány az egész ország gálicszükségletét törvényhatóságoktól ily módon eszközölni, ami azonban csak a közigazgatási közegek és bizalmiférfiak lelkiismeretes eljárása mellett lesz igazi kiosztási alap; akik örködni kötelesek, hogy csak a valószínűleg megfelelő holdak tüntetessenek ki, — akkor a kormány a rendelkezésre álló gálicot az egész országra igazságosan fogja tudni szétosztani.

Hogy a törvényhatóságok, hogy fogják a további felosztást eszközölni, azt nem tudom. Meggyőződésem, hogy a részletes felosztás eszményi módon, csakis az autonómikus testületek útján (szövetkezetek, hegyközségek) hajtható végre; vagyis ha a felosztást — mint azt Nagyvárad hegyközsége már a múlt évben megtette — maguk veszik a kezükbe; ami azonban áldozatkész köztevékenységet feltételez.

Meg egy irányban óhajtanám felhívni a magas kormány figyelmét a gálic felosztásánál. Azt hiszem, hogy a gálic ára önköltség alapján fog megállapítani (mint

hírlik 3 korona), az így megállapított ár a mai uzsora árakkal szemben a szőlőgazdákra nézve nagy előnyt képez. A múlt esztendőben métermázsánként még 20 koronára engedmény is adatott s ez a segély — kis mérve dacára is — nagy összeget képviselt a földmívelési tárca terhére. Szerintem nem lenne igazságtalan, ha a legkisebbeknek az ugyrevezett törpe gazdaságok tulajdonosainak még egy tovább menő kedvezmény adatnék a kiosztás alkalmával. A félholdnál kisebb területű szőlők birtokosainak és a hadi szolgálatot teljesítőeknek az ár 50 százaléka ellenre engedhető. Ezen kedvezményben azonban csak azok a kisbirtokosok lennének részesíthetők, kik hatóságilag igazolnák, hogy gálic beszerzésére teljesen képtelenek. A pénzügyi eredmény mérlegelésére biztos adatok nem állanak rendelkezésemre; legfeljebb a nagyvárad adat, hol a 340 gazda által bejelentett 1440 holdból mintegy 50 holdat számítottam mint a kiszagzók kezeiben levő birtokot. Enél eltekintve csak hozzá vetőleges adatokat hozhatok fel indítványom mellett.

Felteszem, hogy a magyar szőlő területéből mintegy 50 ezer hold ily törpe gazdaság. Ebből az 50 ezer holdból azonban — a szegénység igazolásának kötelező volta mellett — nem maradna több 20 ezer holdnál. Ennek a 20 ezer holdnak gálic szükséglete (holdanként 10 kilóval) 200 ezer kiló = 2000 mázsa és a mázsát 300 koronával számítva ára 600 ezer korona. Miután az engedmény 50 százalék, tehát fedezendő lenne 300 ezer korona. En a legszigorúbb alapot vettem számításomban t. i. az egy holdnál kisebb területeket. Ha a pénzügyi helyzet megengedné, én a kedvezmény kiterjesztését is teljesen igazoltnak tartanám, p. o. 2 holdig. Ha a miniszter az engedményt a 300 ezer koronát meg is kétszerezné, szerintem e pénzt üdvösebb célra alig fordíthatná. Az ily engedmény okozta teher csökkenthető lenne az által, ha a múlt évben métermázsánként adott 20 korona elejtésével, (ami 10 ezer mázsánál 200 ezer korona) ez az összeg is a kis emberek javára fordítható. A nagyobb gazdák ugy is részesülnek támogatásban, midőn a kormány segítő keze nekik a 7-8 koronás gálicot esetleg 3 koronával szerzi be. A nagyobb gazdák költségeinél a 20 korona kedvezmény elejtése létkérdést ugy sem képez.

Indítványom támogatására felhozom:

A múlt évi termés megsemmisülése nagyobb mérvben a kis emberek vagyoni tehetetlenségéből származott, míg a tehetősebbek mégis csak — többé kevésbé — védekeztek s így egyesek még fényes eredményeket s értek el; addig nagy számban láttam körülöttem a kis gazdák szőlőit, kik sirva néztek egész évi munkájuk teljes megsemmisülését, amit egészen a gálic hiányra lehet visszavezetni.

Ennek a 20 ezer holdnak megmentés díja kitenne 3-4000 koronát, a termését 5 hektóval számítva az eredmény 100 ezer hektó 140 korona árral 4 millió kor. érték. A 4 millió érték biztosítási díja tehát alig 10 százalék s mivel az állam megmenti a legszegényebb emberek megélhetését s a nemzetnek az említett nagy értéket.

A mai kor progressiv irányzata mintegy ajánlatossá tenné a kormánynak kísérletet tenni ebben az irányban, s azt a bizonyos szociális olajeseppet alkalmazásban venni. Annyival inkább meg lenne tehető ez a kísérlet, miután a kedvezmény megadását a közérdek nagysága is igazolja.

Indítványom lényege: a kis ember támogatása. Javaslatom módja és mikéntje inkább csak például szolgál. Ha a magas kormány más jobb utat tudna alkalmazni, az általam ajánlott módozat mellékes. Ha az alappondolat helyes, a magas kormány — a takarékos nagyságához mérten — azt ki szélesítheti. De már az általam ajánlott kis adagban is nagy szociális jelentőségű.

Döntő bizonyíték a komádi gyilkosság ügyében.

Tegnap folytatta az esküdtbíróóság a komádi gyilkosság ügyének tárgyalását. Dr. Silbermann Jenő főügyész tett jelentést serologiai vizsgálatának eredményéről. A szakértő kémiai vizsgálat alá vette a kis favágó baltát és a zsebkést, melyekre vonatkozólag G. Nagy Dániel azt vallotta a vizsgálóbíró előtt, hogy azokkal hajtották végre a gyilkosságot. Ezt a vallomását visszavonta a vádlott s azt állította, hogy ezek a bűnjелеk nem is voltak véresek s most sem láthatók rajtuk vérnyomok.

A szakértő felolvasta terjedelmes, szak-szerű véleményét, melynek szenzációs hatása volt. A szakértő megállapította a vérnyomokat úgy a baltán, mint a zsebkésen.

Szakértői véleményében kifejtette dr. Silbermann, hogy a véresejtek rövid idő alatt elpusztulnak s utánok haemoglobin marad hátra, majd később ezek is átváltoznak s ezek maradványa a haematin. Ha tehát haematin jelenléte megállapítható, akkor a vérnyomok megállapíthatók.

A szakértő Teichmann-féle eljárást alkalmazott, mely megdönthetetlen bizonyosságot eredményezett, amennyiben, dacára a lefolyt egy évnél kimutatta, hogy a baltának fa- és vasrészein és a zsebkésen haematin van, tehát a szakértő a vérnyomokat kétségtelenül megállapította.

G. Nagy Dániel azóta visszavont beismerő vallomásában azt is elmondotta, hogy a zsebkést, mellyel az áldozatok nyakát elvágta, a bűnjelként szereplő reszelővel köszörülte meg. A szakértő vizsgálata erre is kiterjedt s azt terjesztette elő, hogy már lupéval való vizsgálattal is meg volt állapítható, hogy a zsebkés csakugyan ezzel a reszelővel lett kiélesítve.

A hozzá intézett kérdésekre előadta még a szakértő, hogy laboratóriumában többen is konstatálták a vérnyomokat a bűnjелеken. Majd előadta, hogy az a körülmény, hogy G. Nagy Dániel a gyilkosság után az ártézi kut kénes vizében megmosta a vases baltát és zsebkést, csak a véresejteket tüntette el, melyek úgy is megsemmisültek volna.

Az elnök azután G. Nagy Dánielt hívta fel?

— No Dani mit szól a szakértő ur véleményéhez? Vérnyomok voltak a baltán és a bicsokon!

G. Nagy Dániel nyugodt egykedvűséggel mondotta el sterotip válaszát:

— Nincs róla tudomásom.

Az elnök kifejtette aztán a vádlottnak, hogy az a nagytekintélyű hatalmasság, melyet mi tudománynak nevezünk, mily fontos bizonyítékot szolgáltatott ellene, de a vádlott csak megmaradt a válasz mellett, hogy nincs tudomása róla.

Azután Nagy Sándort szólította fel az elnök, hogy mit szól a szakértői véleményhez?

Nagy Sándor valóságos gonosztévő típus, de egy kép-mutató nazarénus jámborságát erőlteti magára. Most kenetteljesen válaszolt:

— Meg van írva a szentírásban: ne legyél tulságosan szorgalmas a törvényben, azért nem szólok hozzá.

Majd később azzal védekezett, hogy a kisbaltával húst szoktak vágni s a zsebkéssel vágják el a baromfi nyakát, attól lehet véres.

Erre G. Nagy Dániel is felszólalt s azt mondotta:

— De bizony nem vágják el soha csirke nyakát azzal a zsebkéssel, mert én azt két héttel az eset előtt vettem s sohasem volt az véres.

Ezzel befejezték a bizonyítási eljárást s a törvényszék visszavonult a kérdések megszövegezéséhez alapul véve az ügyész által indítványozott kérdéseket, mely szerint Szaniszlai Lajost mint felbujtót, G. Nagy Dánielt és Nagy Sándort mint tetteistársakat kéri bűnösnek kimoadani a gyilkosság bűntetteiben.

A 43—50 éves népfölkelők a mérték alatt.

Az alkalmasoknak találtakat újból felülvizsgálják.

A 43—50 éves népfölkelők felülvizsgálata alkalmával állítólag sok olyan népfölkelőt is alkalmasnak találtak, akik valamelyes testi fogyatkozásuknál, vagy gyengeségükkel fogva nem alkalmasak a katonai szolgálatra.

Erre tekintettel a honvédelmi kormány az ország egyes sorozójárásaiban új felülvizsgálatot rendelt el azokra a 43—50 éves népfölkelőkre nézve, akik az első felülvizsgálata alkalmassáknak találtak. A honvédelmi miniszter által kiadott rendeletben Nagyvárad városára nem rendeltetett el az új felülvizsgálat, pótlólag azonban a miniszter Nagyvárad városára is elrendelte a 43—50 éves alkalmasnak talált népfölkelők felülvizsgálatát.

Tegnapelőtt megkezdődött a felülvizsgálat Hlatky Endre főispán elnöklété alatt s tegnap folytatták az új „sorozást“, amely még pár napig tart.

Első két napon tartott felülvizsgálat igazolni látszik az előbbi felülvizsgálat ellen felhangzott panaszokat, amennyiben a bizottság szigorúbb vizsgálat alapján, igen sok előbb alkalmasnak talált népfölkelőket alkalmatlannak minősített.

Ugyanis alkalmatlannak találták a többek között:

Kálmán Sándor ékszerész, Klármann József, Benedek Miksa bankigazgató, Carbu János tolmács, Goldberger Lajos bádógos, Scherz Károly főkönyvelő, Radó Samu kereskedő, Putnik Radó borbély, Gulácsy Endre igazgató, Freund Hermann terménykereskedő, Roxin László nőszabó, Sándor M. Lajos a városháza kapusa, Citrom Ábrahám kereskedő, dr. Lengyel Zsigmond ügyvéd, Kovács Mihály műfestő, Freund Benjámin órász, Biró József kereskedelmi ügynök, Markovits Dezső főkönyvelő, Glazer Mór, marhakereskedő, ifj. Karger Sándor, Friedmann Bernát, nyomdavezető, Freifeld Sámuel, Horvát Lázár kereskedő, Siter Lőrinc, Szántó Dezső lakatos, Sternberg Bernát pék, Schwartz Adolf a Singer r. t. cégvezetője, Etlích Manó fényképész, Lebovits Hugó kereskedő, Schwalb Salamon szabó, Spitzer Izrael zsákkereskedő,

Horváth Emánuel zálogháztulajdonos, Sonnenwirth Simon fakereskedő, Ullmann Mór vaskereskedő, Schwartz Ignác térfűszabó, Stolcz Mór fakereskedő, Spitzer Vilmos nagykereskedő, Fehér Dezső lápszerkesztő, Fröhlich János hentesmester, Grünfeld Gábor magánhivatalnok, Jakobovits Mózes bórkereskedő, Nagy Gábor kőműves, K. Nagy Imre gazdálkodó, Róthbart Bernát szesznagykereskedő, Stolcz Lipót cementgyáros, Szücs Béla főgépész, Szücs Dezső nyug. th. aljegyző, Schlésinger Izsák bórkereskedő, Tóth György szatócs, Weinberger Hermann kereskedő, Weisz Elek Zsigmond szabó, Benedek Jakab cipész, Blaha István kereskedő, ifj. Davola József borbély, Gelberg Manó marhakereskedő, Herskó Mór kereskedő, Krámer Áron kereskedő, Steier Simon kereskedő, Gara Izidor ügyészügyi irodatiszt, Hender Márkuz kereskedő, Masztics Vladimir v. állatorvos, Németh Mór munk. biz. hiv., Silbermann Mór kereskedő, Schvarcz Béla kávész.

Harmincnyolc hektoliter pezsgő.

Amire van pénz.

Az bizonyos, hogy jól élünk. Egészen úgy, mintha nem volna háború. A selyem csakugy suhog, mint a háború előtti jó időkben, a prémek éppoly simulnak a nőkhöz, mint azelőtt. A kártya — mint megirtuk — egészen jól hajt, egy éjszaka 16.000 koronát lehetett nyerni a Sasban. Az Emkében szintén kártyáznak, a Csarnokban épenugy, s a kis lebujokban sorba járja a huszonegy és a ramsli. No és a kabarékban, az éjszaka ezen festőiben vígan repülnek a bankók s ömlik a pezsgő.

Hogy ez nem frázis igazolja a tegnapi pezsgőszállítmány, amely egy nagyvárad elökelő cég részére érkezett. Egy tömegben 38 hektoliter pezsgőt kapott kézhez a cég. Ez 3800 liter pezsgőt jelent, hét decis üvegekben szállítva 5430 pezsgős üveg. Egy üveg pezsgő ára ma 16 korona, ez a szállítmány tehát 86 000 korona luxus kiadást jelent. Emellett egyes kávéházakban külön kapnak pezsgőt Budapestről, Debrecanból, Aradról, Pozsonyból.

Sok helyen szorult viszonyok közt élnék emberek, kiket a háború tett tönkrevannak falvak, ahol az egész tél egy nagybőjt. Nem is beszélünk többet. Nagyváradon pezsgőre kiadnak 86 000 koronát. Ez aztán a háború!

NAGYOTHALLÓ?

Fülzugásban szenved?

Hallását megjavítja, fülzugását megszünteti a „Thermo elektromos hallókészülék“, mely oly kicsiny és könnyű, hogy a fülben kényelmesen, észrevétel nélkül hordható. Határozott előnye, hogy sajátkezűleg behelyezhető a fülbe és **kivülről nem látható!**

Csak nálunk kapható!

Prospektust **ingyen** küld Thermo-Vállalat, Budapest, Rákóczi ut 57/a. Telefon: József 52 73. Nyitva: hétköznap 9—6 óráig, vasár- és ünnepnap 10—4 óráig egyfolytában.

* Mindennemű arc-, kéz vörösségről biztosan **Harmat tej krém.** Ára 1 K. Kapható Farkas István „Apolló“ drogáriájában Rákóczi ut 7/B.

HIREK

A miniszterelnök köszönete.

Az új címer- és zászlókérdés rendezése az egész országban örömet és megelégedést keltett. Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága tudvalevőleg a nagyfontosságú kérdés kedvező megoldása felett érzett örömeinek és hálájának kifejezésül elhatározta, hogy hódoló feliratot küld királyi Felsőségéhez. Mivel pedig a magyar nemzet régi vágyának teljesítése a magyar kormány és különösen gr. Tisza István miniszterelnök hazafias közreműködése folytán jött létre, ugyancsak elhatározta a város törvényhatósága, hogy feliratban üdvözli a kormányt és annak élén gróf Tisza István miniszterelnököt. Az üdvözlő feliratra tegnap gróf Tisza István miniszterelnökötől a következő köszönő levél érkezett Nagyvárad város közönségéhez:

Nagyvárad város közönségének.

A város közönsége a törvényhatósági bizottságnak múlt évi november hó 11-én tartott közgyűlésében hozott határozatához képest a címer- és zászlókérdés rendezése alkalmából szíves volt a kormányt üdvözölni és ezen alkalomból rólam is megemlékezni.

Hálásan köszönöm úgy a saját, mint miniszter társaim nevében a város közönségének ezen szíves megemlékezését, valamint a személyemhez fűzött bizalomnak és reménységnek megtisztelő kifejezését, mely kétszerte jól esik annak a városnak közönségétől, melyhez a ragaszkodásnak meleg kötelékei fűznek.

Budapest, 1916. január 19.

Tisza.

* Katonai kitüntetések. A hivatalos lap közli, hogy a király Dorogi László 101. gy. e. beli tart. hadnagyot, Szűcs Kálmán 37. gy. e. beli és Pampernik Gusztáv 70. gy. e. beli tart. hadnagyokat és somosi Somossy László dr. 7. huszárezredbeli tart. főhadnagyot a legfelső dicsérel elismerésben részesítette.

* A főügyész felebbezése a fuvardíj megállapítások ellen. A fuvarosok tulakapásai miatt felhangzott általános panasza folytán, Nagyvárad város tanácsa, illetve polgármestere, megállapította azokat a maximális fuvardíjakat, amelyek általában esetén, ha feljelentést tesz valaki, a kihágási bíróság elítélheti az illető fuvarost. Ez ellen dr. Thury László városi főügyész hivatalból felebbezést adott be a belügyminiszterhez. A felebbezés abból indul ki, hogy a tanács véghatározata szabálytalan, mert a fuvardíjak maximálása sem a polgármesternek, sem a tanácsnak nincs hatásköre és erre felhatalmazást sem a törvény, sem szabályrendelet nem ad. A maximális fuvardíjakat a polgármester az 5600—1914 sz. belügyminiszteri rendelet alapján állapította meg, holott ez ilyen jogot a polgármesternek nem ad. A hivatkozott rendelet minden megállapítás mellőzésével, csak

az aránytalanul magas árak és díjak szedését tiltja, a végrehajtási rendelet pedig világosan az ítélkező hatóság belátására bizza, hogy a körülmények gondos mérlegelése mit minősít uzorának. Így a megállapítás ellentétben áll a miniszteri rendelettel, s az ítélkező hatóságra nem lehet kötelező. A fuvardíj megállapítás csak akkor lett volna eszközölhető, ha erre a belügyminisztertől engedélyt kért volna a város s azt megkapta volna. A megállapítás különben hiányos is, mert az egyes városrészek határain belül a fuvardíjakat nem állapítja meg. Mivel ezek alapján a fuvardíj megállapítás sok zavart okozhatna, a főügyész kötelességének tartotta azt hivatalból megfelebbezni.

* A nagyváradai honvédek hódoló távirata a királyhoz. A 307. honvéd gyalogezred, amelynek zöme a nagyváradai derék honvédekből áll, hősiességével küzd a besszarábiai határon az orosz offenzívával szemben s hogy a rémséges orosz támadások összeomlottak, mint azt Hoffer altábornagy is kiemelte hivatalos jelentésében, abban a 307. ezrednek nagy része van. Arra a nagy harcokhoz s önfeláldozó buzgóságra, amely vitéz fiainkat lelkesíti, felemelő bizonyosságul szolgál az a körülmény, hogy a 307. honvéd gyalogezred a nagy harcokban beállott szünet első órájában szeretett koronás királyunkra gondolt s hódoló táviratot intézett a haretérről a királyi Felsőségéhez. Erről a felemelő körülményről az ezredben harcoló derék munkatársunk Hill László zászlós leveléből értesülünk, amelyet édesanyjához küldött. Az érdekes levél szövegét a következő:

Bukovinai határ harctér, jan. 19.

Jó Anyám!

A ti aggódástok és imátok ma ismét megváltott. Hír szerint a legutolsó erőfeszítése az oroszoknak ma zajlott le. 18-án este 10 órától ma déli 12 óráig tartott a rettenetes ágyútűz, azután jött hat tömegtámadás 14 ezeres rajvonalba jöttek a szerencsétlen oroszok, de csak azért, hogy — meghaljanak, vagy megadják magukat. Ágyúval és géppuskával kergették őket rohamra, de semmit sem értek el. Rengeteg orosz holttest fekszik az árkaik előtt. Ez volt a legerősebb támadás. Mikor minden lecsendesedett, a 307. honv. gyalogezred hódoló táviratot küldött királyi Felsőségének, abból az alkalomból, hogy mindent kockáztatva sikerült megvédeni a határt. Lehet, hogy ezután esendő lesz. Nagyon ránk férne már. Sokan megsebesültek, halottunk is van, de egy lépést sem mentünk hátra. Büszke és boldog vagyok. Hiszen mindent, mindent a magyar fiúk csináltak. Laci.

* Az Urleányok Mária-kongregációjának vasárnap reggel 8 órakor tartja közös szentáldozását pártfogójuk: boldog Margit tiszteletére a Szent László menedékház kápolnájában.

* A nagyváradai felülvizsgáló-bizottság. A honvédelmi miniszter körrendeletét becsátott ki, amely az 1916. évben működő felülvizsgáló-bizottság működését szabályozza. Nagyváradon a felülvizsgáló bizottság február 17-én, április 26-án, június 16-án, augusztus 22-én, október 27-én és december 19-én s szükség esetén az ezen napokat követő hétköznapokon fog működni. A bizottság elnöke Hlatky Endre főispán, helyettes elnök dr. Hoványi Gyula kir. jogakadémiai tanár, törvényhatósági bizottsági tag. A felülvizsgálatok mindig középületek alkalmas helyiségeiben tartandók reggeli 9 órai kezdettel.

* Felebbezés Rimanóczy Béla kinevezése ellen. Dr. Stokker József törvényhatósági bizottsági tag tegnap megfelebbezte Rimanóczy Bélának a városi villamosmű igazgatójává történt kinevezését. A felebbezést arra alapítja, hogy Rimanóczy Bélának nincs mérnöki oklevele, a villamosműről szóló szabályrendelet pedig előírja, hogy okleveles gépészmérnök, vagy okleveles mérnök nevezhető ki igazgatóvá. Rimanóczy nem mutatott be oklevelet, mert amit bemutatott, az csak azt igazolja, hogy Amerikában csupán az elektromos mérnökségben az laureatus fokot nyerte el. Ez pedig nem egyetemi, hanem felső ipariakolai oklevél s ennek alapján a honosítási vizsgára nem is bocsáttatnék. Kéri a kinevezés megsemmisítését.

* Velencei polgársága a villamos forgalomért. A villamos vasut új árszabása és menetrend-terve élénk elégtelenséget keltett a váradvelencei polgárok körében, akik legjobban rá vannak utalva a villamos vasutra. Eisele Sándor értekezletet hívott egybe esütőtűk este a Rölich-féle vendéglőbe, ahol a további teendőket beszélték meg. Az értekezlet amellett foglalt állást, hogy a villamos forgalmában meg kell tartani a régi rendet. Az értekezlet megbízta Bálint Mihályt és Takács Dánielt polgárokat, hogy memorándumot dolgozzanak ki, melyet a ma este tartandó értekezlet elé terjesztenek. Ez az újabb népgyűlés lesz hivatalos memorándumot elfogadni s azt mint a polgárság óhaját a városi tanács elé terjeszteni. A memorándum főképp azt az óhaját fogja tartalmazni, hogy a velencei polgárok kéri a teherforgalom megszüntetését és a személyforgalom könnyebbé tételét. Másik kérése a polgárságnak, hogy a C kocsik a Szent László tértől a velencei állomásig közlekedjenek. A Rölich Lajos-féle vendéglőben ma este 9 órakor fog dönteni az értekezlet a memorándum dolgában.

* Milyenek képzelik a „magyar” közigazgatást? Laptársaink egynémelyike azzal kapcsolatban, hogy néhány nagyváradai rendőrtisztviselő felszólítást kapott Szerbiába való menetelre, azt írja, hogy magyar közigazgatás lesz Szerbiában. Aztán leírja, hogy: „a szerbiai közigazgatás nyelve német lesz”, továbbá, „hogy az ítéleteket Ausztria császára és Magyarország apostoli királya nevében fogják meghozni. Német nyelv és közös cím: tiszta osztrák közigazgatást jelent. Ugy látszik, más kéz írta a cikkeket és más a címeiket. Még mézes madzagnak is eléggé — keserű

* Halálhíradás. Kokoska József január 27-én 52. éves korában meghalt. Ma déli 12 óráig temetik Pece utca 18. számú háztól s az Ősi temetőben helyezik örök nyugalomra. Özvegyén és gyermekein kívül nagyszámú rokonság gyászolja az elhunytat.

* Vasuti összeütközés az üllői állomáson. Súlyos következményekkel járó vonatkatasztrófa történt a főváros közelében levő Üllő közű vasuti állomáson. A négyvágányú pályaudvar legkülső sínpályáján indulásra készen várt vagy 600 utassal zsúfoltan a hajnali munkásvonat. Az állomás kijáratát váltója azonban helytelenül volt állítva és a mozdony a csonka vágányra gördült. Megállítani már nem lehetett, a mozdony nekifutott a vágány végében levő

vasbikának és lefordult a töltésről. Egy borzasztó roppanás hallatszott s a romhalmozás közl embereket rémes halálordítása hallatszott. A roncsok közül pedig lángnyelvek csaptak elő. Egymásután kerültek elő a sebesültek, akik közül a súlyosabbakat azonnal ápolásba vették. Egy szegény asszony, Burján Karolynó, aki férjével a második kocsiban utazott, ott helyben meg is halt. A nyolc legsúlyosabb sebesültet a legközelebbi vonatra rakták s bevitték őket Budapestre a nyugati pályaudvarra, ahonnan három mentőkési szállította a katasztrófa áldozatait a Rókusba, akik közül Fülös István súlyos sebeibe hamarosan belehalt:

* Egyelőre nem lesz vaspénz. A pénzügyi kormány az aprópénzhiányon vasból készült váltópénz forgalombahozatalával akar segíteni. Sok helyütt beszéltek, hogy a vaspénzek már elkészültek, legközelebb forgalomba is kerülnek, sőt néhány vidéki városban már az a hír is járta, hogy a körmöcbányai pénzverdéből már meg is kezdődött a vaspénzek elszállítása. Ezek a híresztelések még koraiak, mert a kormány ugyan elhatározta, hogy vaspénzt veret, ennek a szándékának a megvalósítása azonban még nem időszerű és a vasból készült váltópénz egyelőre még nem kerül forgalomba.

* A lovak felmentése. Tegnap igen fontos jelentőségű rendelet érkezett az alispánhoz a besorozott lovak felmentése tárgyában. A miniszter kijelenti, hogy az ipari és mezőgazdasági munkálatok zavartalan végzése végett a nyilvántartási lapokkal ellátott lovak felmentését engedélyezi. A felmentést természetesen megfelelően kell indokolni.

* A gyorsító tanfolyamról már hírt adtunk, mely február 1-én megnyílik, most csak azt kívánjuk közölni az érdeklődőkkel, hogy mindazok, akik a kurzuson részt venni kívánnak, hétfőn este 7 órakor a rendőrség legénységi tantermében feltétlenül jelenjenek meg.

* Szatmárnémeti a rokkant katonákért. Szatmárnémeti város törvényhatósága elhatározta, hogy a rokkant katonák érdekében országos akciót kezd menyez. A törvényhatóság megállapította, hogy az állam a rokkant katonákról ma nem gondoskodik kellőleg. Ezért feliratot intézett a törvényhozáshoz, hogy a rokkant katonákról a mai kívánalmaknak megfelelő módon gondoskodják. A feliratot minden törvényhatósághoz megküldték hasonló határozathozattal végett.

* Hajvágógép a katonaság részére. Az érdekeltek tudomására hozzuk, hogy a közös hadügyminiszter 1916. febr. 15-ikéig 4000 darab hajvágógépet szándékozik beszerezni. Bővebb részletek a hivatalos időben a kamarai irodában nyerhetők. Nagyvárad, 1916. január 27. A nagyvárad kereshedelmi és Iparkamara: Dr. Moskovits József, elnök. Dr. Sarkadi Lajos, titkár.

* Olaszország is kapitulál, mert az olasz hölgyek nem bírják már nélkülözni Rosenzweig Róza elegáns és kényelmes fűzőit. Reklám fűző K. 6— Leibehenek reklámnak, saját árban. A minden hölgynek nélkülözhetetlen havikötőkből nagy választék Rosenzweig Róza fűzőgyár Szalárdi u. 9.

* Pályázat katonai ruházati cikkekre. A kereskedelemügyi miniszter ur értesítette kamaránkat, hogy a közös hadsereg bőrnemű ruházati (cipész ipari) és felszerelési szijgyártó cikkeiben felmerült újabb hadiszükségleteinek szállítására ajánlati felhívást bocsátott ki. A részletes felté-

telek és tudnivalók a kamarai irodában a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Nagyvárad, 1916. január 27. A nagyvárad kereshedelmi és Iparkamara: Dr. Moskovits József, elnök. Dr. Sarkadi Lajos, titkár.

* Nagyothalló és fülzugasban szenvedő olvasóink helyesen teszik, ha a fülben kívülről nem látható Thermo elektromos hallókészüléket hordják, mely kis apparátus a hallást megjavítja, a fülzugaszt snűnteti. Prospektust ingyen küld Thermo-Vállalat, Budapest, Rákóczi ut 57/b.

CIPO

ujdonságaim megérkeztek!

Reichard Dezső

Rákóczi-ut. Orsolya zárdá épület.

* Családi rum vaniliával vagy ananász izell literje K. 380. Mindenféle likőr essentiák 1 üveg 60 fill. Cognac legkiválóbb minőségben. Tejkivonat 4 literre való K. 120. Kapható Farkas István „Apollo” drogeriájában Rákóczi-ut. 7/B.

* A legjobb, legkedveltebb, legolcsóbb beszerzési forrás! Teát, rumot, csokoládét, szardíniát, szalámit, sajtot, kakaót, szaloncukrot, Kugler, Gerbeaud bombont. Mindez a legelőnyösebb árban ASZÓDYNÁL, akinek Kossuth-utcai és Rákóczi-uti üzleteiben nagy szaloncukorka vásár van. ASZÓDY-féle híres 8-féle zamatu pörkölt kávé, legfinomabb tea, a Sas passagebeli külön halakozmerv üzletben az összes fajú pácolt halak amelyek a húst pótolják azor kívül mindenemű kiválóan finom édességek kaphatók. Kamarai postaldókat és haretéri dobozok az üzletben megtöltenek.

* Köhögés, hurut, rekedtség, elnyálkásodásnál használjon kizárólag: Farkas féle hurut-szeletkét. Ára K. — 60 Kapható, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B. Telefon: 13—02.

* Kiadó Sztaroveczky-utca 7 szám alatt 2 szoba, fürdőszoba s mellékhelyiségekből álló lakás azonnal. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

* Gyurjad Gyurka. Piszkáld ki. Előtték a jobbkaromat. Ott ahol a Dnyeszter vize zug. Csukaszürke ember. Háborus mezifejvéd. Rerdkivül érdekes lemez ujdonságok Rákóczi ut 7. az udvarban SIMON GYULA hangszerkészítőnél. Hangszerek, hegedűk, gramafonok, harkülönlegességek. Gramafonok, hangszerek olcsó szakszerű javítása.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Szombaton este: Legénybucsu.
Vasárnap délután: Ember tragédiája.
Vasárnap este: A császárné.

A legénybucsu. A nagyvárad publikum a legnagyobb rokonszenvvel fogadta a budapesti színházi idény egyik legkedveltebb operettjét: a Legénybucsut, amely a maga kedves népszerű keringő zenéjével és vidám meséjével egyike volt azoknak a színpadi alkotásoknak, melyek sokáig feledhetetlenek maradnak. A bájos operette előadását, amelyben Bihary Sándor, a társulat jeles barito-

nistája oly jelentékeny sikert aratott! Sz. Zsigmondy Anna és Vigh Manci mellett, szombaton este megismétlik.

Vasárnapi előadások. Vasárnap délután Madách Ember tragédiája kerül színre. A klasszikus színpadi alkotás Éváját Fodor Ella, Adámot Bihari Akos, Lu cifert Tóth Elek játssza. A közönség körében a délutáni Madách előadás iránt a legmelegebb érdeklődés nyilvánul. — Vasárnap este A császárné kerül színre, amelynek bemutatója valósággal elragadta a közönséget. Azokon a szereplőkön kívül, akik Sz. Zsigmondy Annával az élőkön diadalmas bevonulást biztosítottak A császárnénak a Szigligeti színház színpadára, vasárnap este Lencsi szerepében Vigh Manci fog fellépni.

IRODALOM

„Négylevelű lóhere.” Irta Szmekta L. Ödön. A nagyvárad premontréi rendi főgimnázium köztisztelőben álló igazgatója, akinek kisebb dolgozatai gyakrabban jelennek meg a helyi lapokban, most egy előkelő kiállítású füzetkével lép a közönség elé. A kis füzet a szerzőnek négy levelét tartalmazza, melyekből kettőt két fiatal leányhoz írt, a másik kettőt pedig két asszonynak írt. A négy levél, mint a lóhere levelei, egy-egy szöveget képeznek: magukban foglalják a női hivatás négy ágazatát. Az első levél az életbe lépő fiatal leányt látja el egy nagy élettapasztalattal bíró pedagógus tanácsaival. A második levél az esküvő előtt mondja el a szerző leánybarátjának azokat a vezéreszméket, melyet a részére megnyíló magas szociális élethivatásban követnie kell. A harmadik és negyedik levelet már a véres háború pusztításai teszik aktuálisá. A harmadik levél egy özvegyhez van intézve, akit a háborúra arra kényszerített, hogy gyászt öntson s aki ezt a fekete gyászt viselni fogja szívében az egész életén át. A negyedik levél egy anyához van írva, aki a csatán elesett hőst fiait siratja. „A két első levél az életet szolgálja, a másik kettő a halál gyászát akarja enyhíteni”, — mondja előszavában a szerző levelei jellemzéséről. Mind a négy levél tele van hintve egy költői kedély poézisének virágaival. Különösen a két utóbbi, melyeknek célja az, hogy a férjüket és fiaikat sirató feleségek és anyák tiszta vígasztalást merítsenek belőle.

A könyv Budapestén a Korvin Testvéreknél jelent meg s 1 koronáért kapható.

Az Élet szépirodalmi és művészeti hetilap (szerkeszti Andor József) január 23-iki száma a következő tartalommal jelent meg: Csodagyermek kultusz. Jánosy Dezső. — Alom a göröngyön. A gránát himnusza. (Költemények.) Bodor Aladár. — A Szent. (Legenda) Harsányi Lajos. — Boldog otthon. (Regény.) Cyprián. — Irak front és Suez. Marosi Arnold. — Epifánia. (Elbeszélés) Sik Sándor. — Kultura. — Hétről hétra. — Szerkesztői üzenetek. A kitűnő lapot melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, I, Fehérvári ut 15—e. Előfizetési ár félévre 10 korona. — Mutatványszámot készséggel küld a kiadóhivatal.

A világháború naplója. A Magyar Könyvtár ily című füzet sorozatából most már a VI. füzet jelent meg, amely az 1915. március—áprilisi eseményeket foglalja össze. A háborúnak ránk, magyarokra nézve legfontosabb része foglaltatik ebben a füzetben: a kárpáti hadjáratnak a mi javunkra való elődölése s ezenkívül az összes harcterek eseményei, tengeren és szárazon egyaránt. Ezeket az

eseményeket a füzet részletesen tárgyalja hivatalos vezérkari jelentések és egyéb akciók alapján, külön kiemelve belőlük a legfontosabb eseményeket. Ezenkívül ez a füzet is számos érdekes cikket közöl hadizet és katonai írók tollából. Molnár tudósítók és katonai írók tollából. Molnár Ferenc, Lázár Miklós, Morath Örnagy, Fra-Ferenc, Wegener György s mások ciknyó Zoltán, a füzetet kiváló érdekesség. A kei teszik a füzetet kiváló érdekesség. A füzet a Lampel R (Wodianer F. és Fiai) cég kiadásában jelent meg; ára 60 fillér.

Legújabb táviratok.

A német-magyar gazdasági kérdések.

Budapest, január 28. (Saját tud.) Böcsből jelenti tudósítók: Tisza István gróf miniszterelnök, Teleszky János dr pénzügyminiszter, Harkányi János báró kereskedelmi miniszter vasárnap ideérkeznek a Berlinből idérkező Helfferich német birodalmi pénzügyi államtitkárral való tanácskozás céljából. E tanácskozások a háborúval össze függő gazdasági kérdések körül forognak.

Schönaich meghalt.

Budapest, január 28. (Saját tud.) Schönaich Ferenc báró, volt közös hadügyminiszter tegnap délután szívszélhűdésben meghalt.

Olaszok Rhodos szigetén.

Budapest, január 28. (Saját tud.) Bukarestből jelentik a szófiai Dnevniknek: Az olaszok Rhodos-szigetén két divízió csapatot partra tettek.

A bolgárok előnyomulása Albániában.

Bukarest, január 28. Az orosz sajtó rendkívül nagy jelentőséget tulajdonít Bulgária albániai akciójának. A Ruszkija Vjedomosztij szerint a bolgár seregek ugyszólván megállás nélkül folytatják előnyomulásukat az adriai part felé és nem szenved kétséget, hogy Elbasszanon át Durazzo és Valona elfoglalására törekednek.

A Russzkoje Szlovo kifejti, hogy Bulgária részéről természetes, hogy Valona megszállása előtt az albániai hadjáratot nem tekinti befejezettnak, mert Bulgáriának Valona elfoglalásával jut abba a helyzetbe, hogy urává legyen az otrantói öbölnek. Ez a körülmény különösen Olaszországra nézve rendkívül kinos, mert arra van kényszerítve, hogy a végsőkig folytassa az albániai akciót, még ha bármily nagy áldozatokba fog is kerülni. Az olasz vezérkar aligha gondolta meg alapos körültekintéssel, hogy küldjön-e csapatokat Albániába, vagy sem, de miután megkezdte akciót, az olasz presztizs súlyos megtöptázása nélkül nem vonulhat többé vissza a teljes siker, vagy — ami sajnos, valószínűbb — a teljes vereség nélkül.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KAROLY.

A Katholikus Nővédelmi Hivatal

által (Teleky-utca 13. telefon 5-39 szám)

AJÁNLKOZNAK: Jegyző mellé vidékre és ügyvédi irodába; telefon-, távirat-, posta- és villanyoshoz; nevelő-, társalkodó-, ápoló- és házvezetőnőnek; főzőnőnek kórház-, vendéglő-, intézet vagy papi házhoz; felsőruha varrásra műhely vagy magánhához; fehérnemű himzés és javításra; üzleti kiszolgálásra és cipész műhelybe; házmesternőnek; házhoz járók, mosás-, vasalás-, takarítás- és egyéb napszámra; gyermek mellé, szobalány; minden- és kocsisnak. Egy idős nő tisztességes leányoknak lakást kínál. (Hármas-utca 14. sz.)

KERESNEK: Vidékre fogyasztási szövetkezetekhez egy nős üzletvezetőt; irodai munkára egy nőt; egy német leányt gyermek mellé; főzőnőt, szobalányt, mindenest és inast;

Kérjük az ajánlkozókat, szíveskedjenek irodánkban naponta jelentkezni, hogy az elhelyezés felől a tájékozódás gyorsabb és könnyebb legyen.

Mindenre nézve felvilágosítást nyújt a nővédelmi hivatal.

Hivatalos órák vásár- és ünnepnap kivételével:

hétfő, szerda, péntek délelőtt 9-12-ig,

kedd, csütörtök, szombat d. u. 3-5-ig.

Általános Takarékpénztár Részvénytársaság

Nagyvárad, Bémer-tér 2.

Alaptőke: egy millió K.
Tartalékalap: 122,000 K.

Elfogad moratóriummentes betéteket felmondás nélkül s azokat a betét napjától kezdve igen előnyösen kamatoztatja.

Leszámitol váltókat. Jelzálog kölcsönöket folyósít.

ELADÓ

Törkömérő oldalon, a nagyállomástól 10 percrenyire, a Füredy-féle

5 holdas szőlő felszereléssel.

Értekezhetni:

Dr. Csidey Jánosnál

Szilágyi Dezső-utca 25. sz.

Hirdetmény.

A cs. és kir. 2. számú lögyűjtő állomás parancsnokságának 47/1916. számú átirata alapján közhírré teszem, hogy a cs. és kir. hadügyminiszter ur 652/1916. számú rendeletével a Nagyváradon levő összes nyilvántartó lappal ellátott lovaknak elővezetetését rendelte el. Ennélfogva felhívom azon Nagyváradon tartózkodó lótartó gazdákat, akiknek katonai nyilvántartó lappal ellátott ló van a birtokukban, hogy ezen lovakat a felelős évi február hó 1 én, kedden reggel 9 órakor a lövasártérre vezessék elő. Minden ló jó vasalással és feltöltéssel, erős kenderkötőfékkel vezetendő elő s minden katonailag osztályozott és katonaság által még át nem vett katonai nyilvántartó lappal ellátott ló annyival is inkább elővezetendő, mivel ezen ló átvételéről esetleg elmaradó minden lóról a fönti rendelet értelmében a cs. és kir. hadügyminiszter urnak a lögyűjtő állomás parancsnoksága által jelentés fogtétetni. Különösen figyelmeztetem a lótulajdonosokat, hogy a birtokukban levő katonailag osztályozott, tehát katonai nyilvántartó lappal ellátott ló az esetben is feltöltéssel elővezetendő, ha az ilyen ló talán még másnak a tulajdonában lett volna katonailag osztályozva, s a löosztályozás után vétel útján került volna is a birtokukba, azon lótulajdonos, aki a birtokukban levő katonai nyilvántartó lappal ellátott lovat elő nem vezeti, az 1912. évi LXIX. t. c. alapján 2 hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbírsággal fog büntettetni. Minden lónak a fehér katonai nyilvántartólapját és marhalevelét (járátát, illetve paszusát) a lótulajdonosok a löátvételhez magukkal vinni tartoznak. Nagyvárad, 1916 január 27. Eleméry Ferenc, katonaiügyi tanácsnok.

Merza Kálmán

nyerges és szijgyártó Nagyvárad,
Rakóczi-ut 19. szám.

Telefon: 3-65 Telefon: 3-65

Tiszti nyereg és szijazat, kocsizó és ígás szerszámok, kocsikulcs, lábvédők és szerszámlakok raktára.

Nagyváradfi fióküzletek:

Kossuth-utca 5. Gyárépület
Bákóczy-ut 2. Bazárépület.
Zöldfa-utca 7.

Nagyváradfi fióküzletek:

Kossuth-utca 5 Gyárépület
Bákóczy-ut 2. Bazárépület.
Zöldfa-utca 7.

Divatos

Elegáns

NŐI CIPŐK

a téli saisonra

igen nagy választékban, szabott gyári árakon kaphatók a

HUNGÁRIA CIPŐGYÁR R. T.

fióküzleteiben.

Gyártmányaink izléses kiállításuk, kiválóan szép formájuk miatt közkedveitek.

50 fióküzlet az ország összes nagyobb városában.

Lahner György-utca 4. sz. ház
első emeletén

3 szobás modern lakás
azonnal kiadó. — Ertekezhetni a
Polgári Takarékpénztárnál
Kossuth-utca.

Belépési felhívás.

Az Általános Takarékszövetkezet, mely az Általános Takarékpénztár kebelében működik Nagyvárad, Bémer-tér 2. 1916. január 1-én nyitotta meg.

XIV. évtársulatát

A belépés tetszés szerinti számú törzsbetét jegyzésével történik, melyek mind egyike után hetenkint 20 fillér fizetendő. Az új évtársulat 3 éven át, vagyis 156 hétig tart, aminek eltelté után a tagok az általuk megtakarított tőkét az elért haszonban való arányos részesedés mellett megkapják.

A szövetkezet tagjainak váltóra vagy kötelezvényre kölcsönöket folyósít s a folyósított kölcsönök a heti befizetésekkel három év alatt törlesztendő le. A befizetések vasárnap és ünnepnap kivételével mindennap délelőtt 9-12 óráig, délután 3-5 óráig történnek.

Vidéki tagok részére postatakarékpénztári lapokat küldünk, melyekkel befizetéseiket portómentesen eszközölhetik.

Az új évtársulat működését január 1-én megkezdte, ezért felkértnék a belépni szándékozók a mielőbbi jelentkezésre.

Nagyvárad, 1915. november hó.

Általános Takarékszövetkezet.

Kiadó

Rimanóczy-utca 11. sz. házban (volt Darvas-féle palota.) első emeleten nagyuri lakás, 6 szoba, télikert, hall, díszkert, autogarage, központi fűtéssel, stb. 1916. május 1-re. Ugyanott a földszinten egy nagy iroda helyiség 1916. május 1-re. Ezredévi emléktér felé 4 szobás lakás azonnal kiadó. Gróf Vécsey-u. 4. sz. házban (Rulikovszky-ut.) két szép 4 szobás lakás, fürdőszobával azonnal kiadó. Ertekezni lehet a

Nagyvárad Takarékpénztárban, Teleky-u. 2.

Valódi aszfalt fedéllemez és elsőrendű kő fedéllemez kapható

Andrényi Károly

és Fiai cégnél
Nagy-Várad.

Belépési felhívás.

a Nagyvárad Hítelbank Takaré- és Segélyszövetkezet 14-ik évtársulatába.

A Nagyvárad Hítelbank Takaré- és Segélyszövetkezet 1916. január 1-én 14. évtársulatát kezdi meg.

Ezen szövetkezet célja, hogy tagjait apróbb betétek által a tőketakarításra biztassa, amennyiben minden tag heti betétei által önmagának tőkét gyűjt.

Tagja lehet a szövetkezetnek bárki, ki magát hároméven keresztül hetenként legalább 20 fillér befizetésre kötelezi.

Minden tagnak joga van a befizetésének négyötöd részét minden kezés nélkül kölcsönképp felvenni, mely kölcsönért a legmegtérülőbb kamat lesz felszámítva.

Beiratási díj minden üzletrész után 10 fillér fizetendő. A könyvecskét már az első heti betét és beiratási díj befizetése után kiadjuk. Vidéki tagok a heti befizetéseket posta befizetése (cheque) lapok útján teljesíthetik.

Befizetések bármely hétköznap d. e. 9-től 12-ig és d. u. 3-tól 5-ig eszközölhetők.

A Nagyvárad Hítelbank Takaré- és Segélyszövetkezet igazgatósága.

Zöldfa-u. és Szent László-tér, (Deutsch K. I.-féle ház.)